

بغراق

بُغْرَاقُ (مق ح ۳۹۰/۱۰۰۰م)، برادر سبکتکین مؤسس [سلسله غزنوی](#) و والی [هرات](#) و پوشنگ بوده است.

فهرست مندرجات

۱ - لشکرکشی

۲ - مرگ سبکتکین

۳ - حمله به پوشنگ

۴ - فهرست منابع

۵ - پانویس

۶ - منبع

لشکرکشی

از بغراق در دو لشکرکشی مربوط به عهد نوح دوم سامانی (حک ۳۶۶-۳۸۷ق) یاد شده، و در هر دو بار، وی همراه [محمود غزنوی](#) از سوی سبکتکین در سپاه حضور داشته است: نخست در حدود سال ۳۸۵ق/۹۹۵م در جنگ با جیبیل که گفته‌اند: پادشاه [هند](#) بوده، و قصد تسخیر [کابل](#) را داشته است.

[۱] [مجد شبانکارهای، مجمع‌الانسلب، ج ۱، ص ۴۲، به کوشش هاشم محدث، تهران، ۱۳۶۳ش.](#)

[۲] [مجد عتبی، تاریخ یمنی، ترجمه ناصح جرفلقانی، ص ۲۷، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ش.](#)

و دیگری در حدود سال ۳۸۶ق که سبکتکین برای به رخ کشیدن قدرت خود، سپاه عظیمی به [بخارا](#)، تختگاه [سامانیان](#) فرستاد.

[۳] [بارتولد، وو، ج ۱، ص ۵۶۰-۵۶۱، ترکستان نامه، ترجمه کریم کشاورز، تهران، ۱۳۶۶ش.](#)

[۴] [مجد عتبی، تاریخ یمنی، ترجمه ناصح جرفلقانی، ص ۱۳۵-۱۳۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ش.](#)

پس از آن در سال‌های حکمرانی سبکتکین، بغراق به همراه محمود برای سرکوب ابوالقاسم سیمجور (ه م) که در [نیشابور](#) علم [طغیان](#) برافراشته بود، به آن سلمان فرستاده شد.

[۵] [مجد عتبی، تاریخ یمنی، ترجمه ناصح جرفلقانی، ص ۲۴۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ش.](#)

[۶] [رشیدالدین فضل‌الله، جامع‌التواریخ، ج ۱، ص ۵۷-۵۸، به کوشش محمد دبیرسیاقی، تهران، ۱۳۳۸ش/۱۹۵۹م.](#)

[۷] [N z im, M, The Life and Times of Sul t n Ma h mud of Ghazna, Lahore, ۱۹۷۲، ج ۱، ص ۲۲-۳۷.](#)

مرگ سبکتکین

پس از مرگ سبکتکین در ۳۸۷ق که میان فرزندان اش اسماعیل و محمود بر سر جانشینی اختلاف افتاد، محمود از عموی خود بغراق برای سرکوب برادر یاری خواست و او پذیرفت.

[۸] [مجد عتبی، تاریخ یمنی، ترجمه ناصح جرفلقانی، ص ۱۶۱-۱۶۲، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ش.](#)

[۹] [علی ابن اثیر، الکامل فی التاریخ، ج ۹، ص ۱۳۰-۱۳۱.](#)

[۱۰] [مجد ذهبی، سیر اعلام النبلاء، ج ۱۷، ص ۴۸۵، به کوشش شعیب از نووط و دیگران، بیروت، ۱۴۰۶ق/۱۹۸۶م.](#)

[۱۱] [ابن خلکان، وفیات الاعیان، ج ۵، ص ۱۷۷.](#)

احتمالاً سبکتکین پیش از مرگ نواحی [هرات](#) و [پوشنگ](#) را به بغراق داده بود.

[۱۲] [مجد عتبی، تاریخ یمنی، ترجمه ناصح جرفلقانی، ص ۲۰۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ش.](#)

[۱۳] [علی ابن اثیر، الکامل فی التاریخ، ج ۹، ص ۱۵۹.](#)

و آن‌گاه که محمود سرگرم نبرد با دشمنان بود، خلف بن احمد صفاری فرصت را غنیمت شمرد و به دست فرزند خود، [طاهر](#)، [قهستان](#) و [پوشنگ](#) را تصرف کرد.

حمله به پوشنگ

بغراق پس از جلوس محمود بر تخت از او اجازه خواست تا این سرزمین‌ها را بازپس گیرد. آن‌گاه به پوشنگ حمله برد و در آغاز بر سپاه [طاهر](#) پیروز شد و غنایم بسیاری نیز به

چنگ آورد، اما ظاهرآ از وجود دشمن غفلت کرد و به شادخواری و عیش و نوش پرداخت. در این میان طاهر حیل‌های به کار بست و بر بغراجق حمله آورد و او را به یک ضربت از اسب به زمین افکند و سرش را از تن جدا کرد.

۱۴۱ تاریخ سیستان، ص ۳۴۵-۳۴۶، به کوشش محمّدقی بهار، تهران، ۱۳۱۴ ش.

۱۴۲ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۲۰۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.

۱۴۳ علی ابن اثیر، الکامل فی التاریخ، ج ۹، ص ۱۵۹-۱۶۰.

۱۴۴ رشیدالدین فضل‌الله، جامع‌التواریخ، ج ۱، ص ۹۲، به کوشش محمد دبیرسیاقی، تهران، ۱۳۳۸ ش/۱۹۵۹ م.

۱۴۵ حمدالله مستوفی، تاریخ گزیده، ج ۱، ص ۳۹۲، به کوشش عبدالحسین نوایی، تهران، ۱۳۶۲ ش.

از آنجا که محمود غزنوی در جمادی‌الآخر ۳۹۰/۱۰۰۰ مه به انتقام خون عموی خود به سیستان لشکر کشید.

۱۴۶ تاریخ سیستان، به کوشش محمّدقی بهار، ج ۱، ص ۳۴۵-۳۴۶، تهران، ۱۳۱۴ ش.

۱۴۷ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۲۰۷، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.

می‌توان حدس زد که قتل بغراجق میان سال‌های ۳۸۸ تا ۳۹۰ ق روی داده باشد.

۱۴۸ N z im, M, The Life and Times of Sul t n Ma h mud of Ghazna, Lahore, ۱۹۷۳، ج ۱، ص ۶۷.

فهرست منابع

- (۱) علی ابن اثیر، الکامل فی التاریخ.
- (۲) ابن خلکان، وفیات الاعیان.
- (۳) بارتولد، وو، ترکستان نامه، ترجمه کریم کشاورز، تهران، ۱۳۶۶ ش.
- (۴) تاریخ سیستان، به کوشش محمّدقی بهار، تهران، ۱۳۱۴ ش.
- (۵) حمدالله مستوفی، تاریخ گزیده، به کوشش عبدالحسین نوایی، تهران، ۱۳۶۲ ش.
- (۶) محمد ذهبی، سیر اعلام النبلاء، به کوشش شعیب ارنؤوط و دیگران، بیروت، ۱۴۰۶ ق/۱۹۸۶ م.
- (۷) رشیدالدین فضل‌الله، جامع‌التواریخ، به کوشش محمد دبیرسیاقی، تهران، ۱۳۳۸ ش/۱۹۵۹ م.
- (۸) محمد شیبانکارهای، مجمع‌الانسلب، به کوشش هاشم محدث، تهران، ۱۳۶۳ ش.
- (۹) محمد عتبی، «تاریخ یمینی»، ضمن شرح الیمینی الفتح الوهیبی از منینی، قاهره، ۲۸۶ ق.
- (۱۰) محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
- (۱۱) C E X The 6 hirids and W affrids n , The Cambridge History of Iran, vol IV, ed R N Frye, Cambridge, ۱۹۷۵.
- (۱۲) N z im, M, The Life and Times of Sul t n Ma h mud of Ghazna, Lahore, ۱۹۷۳.

پانویس

۱. ↑ محمد شیبانکارهای، مجمع‌الانسلب، ج ۱، ص ۴۲، به کوشش هاشم محدث، تهران، ۱۳۶۳ ش.
۲. ↑ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۲۷، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۳. ↑ بارتولد، وو، ج ۱، ص ۵۶۰-۵۶۱، ترکستان نامه، ترجمه کریم کشاورز، تهران، ۱۳۶۶ ش.
۴. ↑ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۱۳۵-۱۳۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۵. ↑ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۲۴۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۶. ↑ رشیدالدین فضل‌الله، جامع‌التواریخ، ج ۱، ص ۵۸-۵۷، به کوشش محمد دبیرسیاقی، تهران، ۱۳۳۸ ش/۱۹۵۹ م.
۷. ↑ N z im, M, The Life and Times of Sul t n Ma h mud of Ghazna, Lahore, ۱۹۷۳، ج ۱، ص ۳۲-۳۷.
۸. ↑ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۱۶۱-۱۶۲، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۹. ↑ علی ابن اثیر، الکامل فی التاریخ، ج ۹، ص ۱۳۰-۱۳۱.
۱۰. ↑ محمد ذهبی، سیر اعلام النبلاء، ج ۱۷، ص ۴۸۵، به کوشش شعیب ارنؤوط و دیگران، بیروت، ۱۴۰۶ ق/۱۹۸۶ م.
۱۱. ↑ ابن خلکان، وفیات الاعیان، ج ۵، ص ۱۷۷.
۱۲. ↑ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۲۰۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۱۳. ↑ علی ابن اثیر، الکامل فی التاریخ، ج ۹، ص ۱۵۹.
۱۴. ↑ تاریخ سیستان، ص ۳۴۵-۳۴۶، به کوشش محمّدقی بهار، تهران، ۱۳۱۴ ش.
۱۵. ↑ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۲۰۶، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۱۶. ↑ علی ابن اثیر، الکامل فی التاریخ، ج ۹، ص ۱۵۹-۱۶۰.
۱۷. ↑ رشیدالدین فضل‌الله، جامع‌التواریخ، ج ۱، ص ۹۲، به کوشش محمد دبیرسیاقی، تهران، ۱۳۳۸ ش/۱۹۵۹ م.
۱۸. ↑ حمدالله مستوفی، تاریخ گزیده، ج ۱، ص ۳۹۲، به کوشش عبدالحسین نوایی، تهران، ۱۳۶۲ ش.
۱۹. ↑ تاریخ سیستان، به کوشش محمّدقی بهار، ج ۱، ص ۳۴۵-۳۴۶، تهران، ۱۳۱۴ ش.
۲۰. ↑ محمد عتبی، تاریخ یمینی، ترجمه ناصح جرفادقانی، ص ۲۰۷، به کوشش جعفر شعار، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۲۱. ↑ N z im, M, The Life and Times of Sul t n Ma h mud of Ghazna, Lahore, ۱۹۷۳، ج ۱، ص ۶۷.

منبع

دانشنامه بزرگ اسلامی، مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، برگزفته از مقاله «بغراجق»، شمار ۴۹۵۵.

